

IDEJA ZA PROJEKT: USKLAĐIVANJE HRVATSKOG STRUČNOG NAZIVLJA IZ PODRUČJA UPRAVLJANJA PROJEKTIMA

dr.sc. Ana Skledar Matijević, prof.v.š.

Visoka škola za poslovanje i upravljanje, s pravom javnosti „Baltazar Adam Krčelić“
Zaprešić, Republika Hrvatska
E-pošta: a.skledar-matijevic@vspu.hr

Natalija Jurina Babović, univ. spec., v. pred.

Visoka škola za poslovanje i upravljanje, s pravom javnosti „Baltazar Adam Krčelić“
Zaprešić, Republika Hrvatska
E-pošta: n.jurina-babovic@vspu.hr

Sažetak:

Uz udžbenik English for Project Management based on IPMA Competence Baseline, koji je izdala Visoka škola za poslovanje i upravljanje „B. A. Krčelić“ uz potporu IPMA-inog Odbora za edukaciju i trening, ukazala se potreba i za specijaliziranim glosarom ključnih pojmova koji bi studentima olakšao usvajanje nastavnog sadržaja te je takav glosar uključen u udžbenik. Taj je glosar poslužio kao inspiracija te je na korpusu ICB-a 3.0 sastavljen Mali trojezični rječnik projektnoga menadžmenta, koji uz izvorno englesko nazivlje, nudi i istovrijednice na hrvatskom i slovenskom jeziku, a mogao bi poslužiti kao temelj za uređivanje i usklađivanje hrvatskog stručnog nazivlja za područje upravljanja projektima.

U „Struni“, terminološkoj bazi hrvatskoga strukovnog nazivlja pri Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje, trenutno je javnosti dostupno usklađeno nazivlje šesnaest različitih struka. Autorice smatraju da bi uključivanje struke „Projektni menadžment“ u „Strunu“ pridonijelo afirmiranju projektnog menadžmenta kao struke te olakšao rad nastavnicima, studentima i prevoditeljima. To je ujedno i prijedlog interdiciplinarnog projekta u koji bi bili uključeni stručnjaci iz područja projektnog menadžmenta, jezikoslovlja, nastavnici i prevoditelji.

Ključne riječi: rječnik, stručno nazivlje, projektni menadžment

1. UVOD

Vodeći se načelima konstruktivističke teorije učenja, koja učenje definira kao „proces personalne konstrukcije značenja“ (Mušanović, 2000.), odnosno podrazumijeva izgradnju znanja na temelju iskustva i povezivanja novostečenoga znanja s postojećim znanjima, te željom studenata za višom razinom integracije stranoga jezika i struke, kroz suradnju nastavnika projektnog menadžmenta i engleskoga jezika razvijen je integrirani model poučavanja koji studentima omogućuje usvajanje kompetencija i znanja iz projektnog menadžmenta s jedne i stranog jezika s druge strane. Za potrebe nastave izrađen je udžbenik *English for Project Management based on IPMA (International Project Management Association) Competence Baseline* (Skledar Matijević, 2013.) koji se bazira na Vodiču za temeljne sposobnosti upravljanja projektima (IPMA Competence Baseline 3.0) (IPMA, 2006.). Udžbenik je izdala Visoka škola za poslovanje i upravljanje *Baltazar Adam Krčelić* uz potporu IPMA-inog Odbora za edukaciju i trening. Na kraju udžbenika nalazi se i

specijalizirani glosar ključnih pojmova kojemu je svrha studentima olakšati usvajanje nastavnoga sadržaja i razumijevanje osnovnog nazivlja iz područja projektnog menadžmenta.

2. MALI TROJEZIČNI RJEČNIK PROJEKTOG MENADŽMENTA

Glosar, koji sadrži oko stotinjak pojmova obuhvaćenih udžbenikom, bio je poticaj za sastavljanje *Malog trojezičnog rječnika projektnog menadžmenta* (Skledar Matijević i suradnice, 2014.) koji je izrađen na temelju korpusa ICB-a 3.0 i uz izvorno englesko nazivlje nudi istovrijednice na hrvatskom i slovenskom jeziku kroz tri kombinacije jezika: engleski – hrvatski – slovenski, hrvatski – engleski – slovenski i slovenski – engleski – hrvatski. (Vidi Tablice 1., 2. i 3.) Nastao je, prvenstveno, kao odgovor na potrebe koje su se ukazale u nastavi projektnoga menadžmenta na Visokoj školi za poslovanje i upravljanje *Baltazar Adam Krčelić*. Te su se potrebe pokazale kompatibilnima s potrebama nastave na Sveučilištu u Mariboru, a odnose se na olakšavanje praćenja stručne literature, koja je najčešće na engleskom jeziku.

Tablica 1. Primjer naziva i istovrijednica (Smjer EN – HR – SLO)

EN	HR	SLO
BOT (Build, Operate, Transfer)	BOT (izgradnja, korištenje, transfer)	BOT (izgradi-upravljač-predaj) (npr. <i>BOT oblike financiranja</i>)
BOOT (Build, Own, Operate, Transfer)	BOOT (izgradnja, vlasništvo, korištenje, transfer)	BOOT (izgradi-imej-upravljač-predaj)

Izvor: *Mali trojezični rječnik projektnog menadžmenta* (Skledar Matijević i suradnice)

Tablica 2. Primjer naziva i istovrijednica (Smjer HR – EN - SLO)

HR	EN	SLO
BOT (izgradnja, korištenje, transfer)	BOT (Build, Operate, Transfer)	BOT (izgradi-upravljač-predaj) (npr. <i>BOT oblike financiranja</i>)
BOOT (izgradnja, vlasništvo, korištenje, transfer)	BOOT (Build, Own, Operate, Transfer)	BOOT (izgradi-imej-upravljač-predaj)

Izvor: *Mali trojezični rječnik projektnog menadžmenta* (Skledar Matijević i suradnice)

Tablica 3. Primjer naziva i istovrijednica (Smjer SLO – EN – HR)

SLO	EN	HR
BOT (izgradi-upravljač-predaj)	BOT (Build, Operate, Transfer)	BOT (izgradnja, korištenje, transfer)
BOOT (izgradi-imej-upravljač-predaj)	BOOT (Build, Own, Operate, Transfer)	BOOT (izgradnja, vlasništvo, korištenje, transfer)

Izvor: *Mali trojezični rječnik projektnog menadžmenta* (Skledar Matijević i suradnice)

3. USKLAĐIVANJE STRUČNOG NAZIVLJA

3.1. Potreba za usklađivanjem stručnog nazivlja

Strukovno nazivlje treba biti usklađeno i pravilno definirano iz više razloga. Jedan od najvažnijih je preciznije i lakše komuniciranje među znanstvenicima i stručnjacima. Ukoliko se u više područja rabi isti naziv, potrebno ga je točno definirati kako bi se izbjegle nedoumice i dvosmislenosti. „Postojanje istoznačnih naziva za terminološki sustav nije dobro, pa bi svakako bilo nužno među nazivima koji označuju isti pojam odabrati jedan i to onaj koji je prema određenim načelima najbolji“ (Hudeček i Mihaljević, 2011.). Isto tako, različite struke mogu za isti pojam rabiti različite nazive, što može izazvati zabunu, pa je potrebno uskladiti nazive i uspostaviti njihovu jednoznačnu upotrebu.

Još jedan od razloga jest činjenica da se vrlo često i olako preuzimaju riječi iz stranih jezika, posebice engleskog, pa se ponekad za isti pojam rabe dva naziva, jedan strani i jedan hrvatski. Ponekad su te riječi prave istoznačnice, a ponekad su bliskozačnice, odnosno značenja im se samo djelomično preklapaju. Riječi se iz stranoga jezika često preuzimaju zato što između jezika postoje leksičke praznine. To su riječi koje postoje u jednom jeziku, no za njih nema ekvivalenata u drugom jeziku. Tamo gdje ih nema „nedostaje i iskustvena podloga za komunikaciju, pa je tu podlogu potrebno stvoriti. Prevodilac je stvara [...] svodenjem nepoznatoga na poznato.“ (Ivir, 1992.) Postoji nekoliko prijevodnih postupaka kojima se leksičke praznine mogu prevladati: definiranje i parafraziranje, posuđivanje iz izvornog jezika, doslovno prevođenje, supstitucija (zamjenjivanje približno srodnim elementima ciljnog jezika), dodavanje, ispuštanje, te stvaranje neologizama (novih izraza). Potrebno je stoga odrediti kojem postupku dati prednost prilikom stvaranja naziva, odnosno koji naziv preporučiti, a time se bavi *Struna*.

3. 2. *Struna*

*Struna*¹ je terminološka baza hrvatskoga strukovnog nazivlja² u kojoj se prikuplja, obrađuje i tumači nazivlje različitih struka radi usklađivanja nazivlja na hrvatskome jeziku. Projekt izgradnje hrvatskoga strukovnog nazivlja pokrenut je na inicijativu Vijeća za normu hrvatskoga standardnog jezika, a koordinira ga Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. U *Struni* stručnjaci jezikoslovne struke surađuju sa stručnjacima drugih struka kako bi sustavno obradili nazivlje iz različitih područja. Do sada je u projekt uključeno nazivlje iz dvadeset različitih struka, a za javnost je dostupno njih šesnaest: anatomija i fiziologija, antropologija, brodstrojarstvo, fizika, geomatematika, građevinarstvo, hidraulika i pneumatika, kartografija i geoinformatika, kemija, korozija i zaštita materijala, polimerstvo, pomorstvo, pravo EU-a, stomatologija, strojni elementi te zrakoplovstvo.

Prema Lewisu, „ključna je izradba načela za uspostavu i odabir odgovarajućeg nazivlja te izobrazba stručnjaka za pravilan terminološki rad“ (Lewis, 2011.). Stoga je za potrebe *Strune* izrađen Hrvatski terminološki priručnik (Hudeček i Mihaljević, 2010.) koji pojašnjava i primjerima potkrepljuje načela terminološkog rada. Autorice navode sedam osnovnih

---

¹ <http://struna.ihjj.hr/>

² Baza je izrađena u MySQL okruženju, a sučelje i tražilica izrađeni su s pomoću HTML5, CSS3 i biblioteke jQuery.

terminoloških načela na osnovi kojih bi trebalo normirati nazivlje: domaće riječi imaju prednost pred stranim; nazivi latinskoga i grčkoga podrijetla imaju prednost pred nazivima preuzetim ih engleskoga, francuskoga, njemačkoga itd.; prošireniji naziv ima prednost pred manje proširenim; naziv mora biti usklađen sa standardnojezičnim sustavom; kraći nazivi imaju prednost pred duljim; prednost imaju nazivi od kojih se lakše tvore tvorenice; treba izbjeći nazive koji unutar jednoga terminološkog sustava imaju više značenja (Hudeček i Mihaljević, 2011.).

Također, Institut za jezikoslovlje organizira terminološke radionice na kojima se stručnjaci iz određenih područja obučavaju za rad po terminološkim načelima. Oni u bazu unose termine i definicije iz svojih struka, a jezikoslovci s Instituta ih terminološki provjeravaju. Potom se o predloženim rješenjima raspravlja na projektnim radionicama gdje se usuglašavaju termini i njihovi prijevodi na engleski, a ponekad i druge europske jezike.

U radu se primjenjuje prilagođena inačica tradicionalnoga terminografskog opisa koja počiva na načelima razrađenima u normama ISO-a (u okviru Tehničkoga odbora 37, koji se bavi terminologijom i ostalim jezičnim i sadržajnim izvorima).

Sadržaj terminološke baze

U terminološkoj bazi nalaze se preporučeni najprihvatljiviji nazivi za određene pojmove. Oni su opisani definicijom koja objašnjava razliku između pojma pridruženoga nazivu i drugih povezanih pojmova. Tu su i istoznačnice naziva koje su normirane po određenim kriterijima i koje dobivaju svoj normativni status te mogu biti označene kao dopušteni naziv, predloženi naziv, nepreporučeni naziv, zastarjeli naziv i žargonizam. Postoji i rubrika *kontekst* u kojoj se navode primjeri upotrebe naziva u kontekstu, a uzimaju se iz izvorne stručne literature. Zadaća je jezikoslovaca da predlože jezično najprihvatljiviji naziv koji se uklapa u sustav hrvatskoga standardnog jezika, ali i u sustav nazivlja određene struke, u suradnji sa stručnjacima iz područja, odnosno struke koja se obrađuje.

Zapis svakoga naziva mora sadržavati naziv na hrvatskome jeziku, jezičnu odrednicu, definiciju i oznaku znanstvenoga polja i grane te projekta kojemu naziv pripada, a može sadržavati i skraćeni oblik naziva, kontekst, predloženi naziv, istoznačnice te dopušteni naziv, nepreporučeni naziv, zastarjeli naziv i žargonizam. Osim toga, može sadržavati i nazive na stranim jezicima, antonim, kratice na hrvatskome i/ili stranome jeziku, podređene nazive, simbol, jednadžbu, formulu, poveznicu, napomenu, privitak te izvore. (Vidi Sliku 1.)

Slika 1. Primjer natuknice iz *Struninoga* projekta „Pravo EU-a“

ekonomska i monetarna unija

definicija	ekonomska i monetarna integracija država članica u kojoj uz jedinstveno tržište, carinsku uniju, zajedničku valutu i monetarnu politiku postoji i visok stupanj koordinacije i ujednačavanja makroekonomskih i fiskalnih politika kojima se uspostavlja jedinstveno tržište kapitala i jedinstveni platni promet pod vodstvom Europske središnje banke u suradnji sa središnjim bankama država članica
kontekst	Unija uspostavlja ekonomsku i monetarnu uniju čija je valuta euro.
istovrijednice	engleski: economic and monetary union njemački: Wirtschafts- und Währungsunion francuski: union économique et monétaire slovenski: ekonomska in monetarna unija
kratice	hrvatska: EMU engleska: EMU njemačka: WWU francuska: UEM
podređeni nazivi	ekonomska unija, monetarna unija
napomena	U skladu s Ugovorom o Europskoj uniji razvoj ekonomske i monetarne unije odvijao se od 1990. do 2002. u tri faze: 1. faza (od 1. srpnja 1990. do 31. prosinca 1993.) slobodno kretanje kapitala među državama članicama, usklađivanje ekonomskih politika i bliža suradnja ekonomskih politika i suradnja između središnjih banaka; 2. faza (od 1. siječnja 1994. do 31. prosinca 1998.) konvergencija ekonomskih i monetarnih politika država članica (s ciljem osiguravanja stabilnosti cijena i javnih financija), osnivanje Europskoga monetarnog instituta te Europske središnje banke; 3. faza (od 1. siječnja 1999.) nepovratno fiksiranje tečajeva i uvođenje jedinstvene valute na devizna tržišta i u elektronička plaćanja koje prati uvođenje novčanica i kovanica eura od 1. siječnja 2002.
razredba	polje: pravo grana: europsko javno pravo projekt: Hrvatsko nazivlje za pravne pojmove Europske unije

Izvor: *Struna* (2011.)

4. PRIJEDLOG PROJEKTA

Projekti uređivanja nazivlja dvadeset struka uključenih u *Strunu* predstavljaju odgovor na potrebe proizišle iz prakse, a usporedive su s trenutnim stanjem u hrvatskom projektom nazivlju. U slučaju uređivanja nazivlja iz područja stomatologije, „izgradnja hrvatskoga [...] nazivlja pokazala [...] potrebnom jer je većina referentne literature s toga područja na engleskome ili njemačkome jeziku zbog čega su brojni stručni izrazi i nazivi ostali neprevedeni ili neprilagođeni hrvatskomu jeziku”. (Brač, 2011.), što je vrlo slično potrebi koja je uočena tijekom pripreme udžbenika, glosara i maloga rječnika te u prevoditeljskoj praksi. Engleski jezik, kao jezik međunarodne poslovne komunikacije, pa tako i kao dominantni jezik komunikacije u kontekstu projektinoga menadžmenta, druge jezike stavlja pred izazov očuvanja postojećeg nazivlja i (o)smišljanja novog. Pri tome, smatraju Čavar i suradnici, „drugi” jezici, dakle i hrvatski jezik, moraju proći kroz procese koji će im omogućiti da budu spremni dati odgovore na izazove globaliziranoga svijeta (Čavar i suradnici, 2009.)

Uključivanje struke Projektni menadžment u *Strunu* pridonijelo bi afirmiranju projektnog menadžmenta kao struke te olakšalo rad nastavnicima, studentima i prevoditeljima, ali i samim projektnim menadžerima te svima uključenima u projektni rad na bilo kojoj razini (dionicima projekta, lokalnoj upravi, zakonodavcu, itd.). To je ujedno i prijedlog interdisciplinarnoga projekta u koji bi bili uključeni stručnjaci iz područja projektnog menadžmenta, jezikoslovlja i terminologije, nastavnici i prevoditelji. *Mali trojezični rječnik projektnog menadžmenta* mogao bi poslužiti kao prvi korak, a svakako valja uzeti u obzir i temeljne dokumente koje su na hrvatskome jeziku izdale dvije ključne stručne organizacije – IPMA (International Project Management Association) i PMI (Project Management Institute).

Kao i u slučaju stomatološke struke, „važnost je projekta [...] i u tome što je pokazano da je potrebna i moguća suradnja stručnjaka s određenih područja i jezikoslovaca kako bi se izgradilo nazivlje koje je u skladu s terminološkim načelima, usustavljeno i jezično normirano” (Brač, 2011.). Na taj bi način i u projektnom menadžmentu, bar u određenoj mjeri, bilo moguće izbjeći izravno preuzimanje engleskog nazivlja „samo zato što svi govore engleski” (usp. Čavar i suradnici, 2010.), kao što je to čest slučaj u informacijsko-komunikacijskim znanostima, gdje hrvatsko nazivlje često kaska za engleskim, na kojem se zbog brzine razvoja tehnologije istom brzinom kuju i novi nazivi.

Prema Hudeček i Mihaljević, „...strane riječi ne pripadaju hrvatskomu jeziku, pa nikada ne mogu postati preporučeni hrvatski nazivi, ali se u znanstvenome tekstu mogu nalaziti ako još nije pronađen preporučeni hrvatski naziv. [...] No, stručnjaci često neopravdano podcjenjuju mogućnosti hrvatskog jezika koji ima iznimno bogate tvorbene mogućnosti.” (Hudeček i Mihaljević, 2010.). Velik je to izazov za sve potencijalne sudionike predloženoga projekta, osobito zato što su se neki nazivi već uvriježili u žargonu. No i rezultati projekta uređivanja i usklađivanja hrvatskoga projektnog nazivlja bi bili višestruko korisni.

5. ZAKLJUČAK

„Temeljna je zadaća STRUNE poboljšanje kakvoće i učinkovitosti visokoga obrazovanja i znanstvenoga rada izgradnjom terminološkoga sustava te povezivanja znanstvenika iz različitih struka i jezikoslovaca u istraživačku terminološku mrežu.“ (Lewis, 2011.).

Slijedom toga, uključivanje struke Projektni menadžment u *Strunu* više je nego opravdan. Jedan od rezultata toga projekta, možda i najvažniji, trebalo bi biti i rješavanje dvojbe o nazivu same struke – koji naziv koristiti, *projektni menadžment* ili *upravljanje projektima*?

6. IZVORI I LITERATURA

1. Brač, I. (2011), Jezikoslovni pogled na stomatološko nazivlje. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*. 1(2011), str. 264–267
2. Čavar, D.; Jazbec, I.; Nahod, B. (2009), Struktura i razvoj baze podataka za potrebe projekta Hrvatsko strukovno nazivlje (STRUNA) – projekt koordinacije. U: Ledinek N., Žagar Karer M., Humar M (ur.) *Terminologija in sodobna terminografija*. Ljubljana : Založba ZRC, ZRC SAZU, str. 311–317.

3. Hudeček, L.; Mihaljević, M. (2009), Načela normiranja hrvatskih naziva. U: Ledinek N., Žagar Karer M., Humar M (ur.) Terminologija in sodobna terminografija . Ljubljana : Založba ZRC, ZRC SAZU, str. 97–111.
4. Hudeček, L.; Mihaljević, M. (2010), *Hrvatski terminološki priručnik*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje
5. IPMA (2006), *IPMA Competence Baseline Version 3.0*. International Project Management Association
6. Ivir, V. (1992), Implicirani elementi kulture u izvornom tekstu i prijevodu. U: Andrijašević, M. i Vrhovac, Y. (ur.) *Strani jezik u dodiru s materinskim jezikom*. Zagreb : Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku, str. 17-24
7. Lewis, K. (2011), Hrvatski terminološki priručnik. *Filologija* br. 57, str 215 - 218
8. Mihaljević, M.; Nahod, B. (2009), Croatian Terminology in a Time of Globalization. U: Ledinek N., Žagar Karer M., Humar M (ur.) Terminologija in sodobna terminografija . Ljubljana : Založba ZRC, ZRC SAZU, str. 17–26.
9. Mušanović, M. (2000.), *Konstruktivistička teorija i obrazovni proces*. http://pedagogija.skretnica.com/pub/marko/konstruktivisticka_teorija_i_obrazovni_proces.pdf (10. 04. 2014.)
10. Skledar Matijević, A. (2013), *English for Project Management based on IPMA (International Project Management association) Competence Baseline*. Zaprrešić: Visoka škola za poslovanje i upravljanje, s pravom javnosti "B.A.Krčelić" Zaprrešić
11. Skledar Matijević, A.; Jurina Babović, N.; Krakić, A.; Gajšt, N. (2014) *Mali trojezični rječnik projektologa menadžmenta*. Zaprrešić: Visoka škola za poslovanje i upravljanje, s pravom javnosti "B.A.Krčelić" Zaprrešić
12. Struna. <http://struna.ihjj.hr/> (02. 04. 2014.)